

Så blir de enskilda vägarna bättre

Bra förutsättningar för en god väghållning av enskilda vägar och gemensamhetsanläggningar skapas av att förvaltande föreningar styrs av engagerade styrelsemedlemmar. För att nå dit krävs ett medvetet arbete på många fronter, inte minst från förrättningslantmätarens sida.

Grunden i en god väghållning är att förvaltningen sköts på ett bra sätt. Idag ligger ansvaret för en stor del av de enskilda vägarnas standard hos ideella krafter som efter bästa förmåga, med blandade resultat, tar hand om vägarna. De gånger då vägarhållningen inte fungerar får det stora följderna för tillgängligheten vilket kan vara ett bekymmer för många parter. Orsaken till detta kan vara att det inte finns tillräckligt med engagemang eller kunskap för att tillsätta en styrelse i en förening. För att minimera denna risk förespråkas att gemensamhetsanläggningar med ändamål vägbildade med stöd av anläggningslagen inom ett lämpligt område får en samlad förvaltning genom en gemensam styrelse och förening. Ett större upptagningsområde ökar chanserna till att tillsätta en ändamålsenlig styrelse. Boende och verksamhetsutövare får fortsättningsvis ett stort inflytande eftersom gemensamhetsanläggningarna bildas med en mindre areal kopplad till lokala vägar. Denna uppdelning förenklar också lantmäteriprocessen vid förrättningar.

Vid en jämförelse mellan åren 2010 och 2019 av lantmäteriakter framkom att under det senare året bildades fler gemensamhetsanläggningar inkluderande ett större område. Trenden syns i de sex nordligaste länen och kan få en inverkan på hur vägförvaltningen fungerar i praktiken. En jämförelse av samma akter visar att besluten som reglerar vilken standard som vägen ska hålla och vilket utrymme på marken den upptar ibland är otydliga. Oklara formuleringar kan skapa meningsskiljaktigheter mellan grannar och därmed riskeras osämja vilket kan få en negativ inverkan på vägförvaltningen. Det rekommenderas att lantmätaren använder sig främst av Skogsstyrelsens normer för det

utförande som vägen behöver ha för att vara ändamålsenlig.

Systemet med gemensamhetsanläggningar och handläggning hos Lantmäteriet blir ibland ifrågasatt för att vara dyrt och tidsödande. Detta är också något som personer inom företag och organisationer genom intervjuer framför, men samtidigt menar de på att det finns en stor vinst vid att säkra rättigheterna till en väg som består även när det sker ägarbyten av grannfastigheter eller liknande. Samtidigt ges tydliga fördelningar av kostnader och möjlighet att uttaxera delägare för kostnader kopplade till vägskötseln. Av dessa anledningar ses gemensamhetsanläggningar också som en bra grund för förvaltning av enskilda vägar.

För en mer ändamålsenlig väghållning och förvaltning krävs det goda kunskaper och ofta en gedigen erfarenhet från de handläggande förrättningslantmäterna i deras roll som bildare av gemensamhetsanläggningarna. Det är viktigt att bra vägledning ges, relevanta resonemang förs och att rätt frågor ställs för att fastighetsägare och andra sakägare inblandade i förrättningarna ska kunna komma med kloka yrkande för hur de vill att organisationen ska se ut.

Frågan om hur förvaltningen kan förenklas och förbättras har lätt för att väcka intresse, debatt och diskussion. Anledningen är att det är många mil väg på landsbygden som berörs, med stor betydelse för skogsnäringen, boenden och friluftslivet. Det gör det viktigt att det finns en dialog om hur fördelningen av ansvaret ska se ut. Vissa möjligheter till statliga bidrag finns men i motprestation ställs det höga krav på vägens standard och tillgänglighet. Ska vägnätet utnyttjats optimalt krävs samordning mellan olika parter.

Mest grundläggande av allt är ändå att förvaltningen är hållbar och ändamålsenlig. För detta förordas mindre gemensamhetsanläggningar men en gemensam förvaltning.